

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЖУРНАЛІСТИКИ
КАФЕДРА ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ ТА РЕДАГУВАННЯ

Декан факультету журналістики
Костюк В.В.
(ініціали та прізвище)

«01» вересня 2023 р.

ЛОГІЧНА КУЛЬТУРА МЕДІАТЕКСТІВ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалавра
очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 061 Журналістика
освітньо-професійних програм «Журналістика»,
«Реклама і зв'язки з громадськістю»,
«Редакторсько-видавнича діяльність і медіамоделювання»

Укладач Тяпкіна Н.І., канд. філол. наук, доцент кафедри видавничої справи та редагування

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри видавничої справи та редагування

Протокол №1 від «29» серпня 2023 р.
Завідувач кафедри

(підпис) Т.М. Плеханова
(ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
Факультету журналістики

Протокол №1 від «31» серпня 2023 р.
Голова науково-методичної ради
факультету журналістики

(підпис) Н.В. Романюк
(ініціали, прізвище)

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

(підпис) Т.М. Плеханова
(ініціали, прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 06 Журналістика	Кількість кредитів – 3	Вибіркова	
		Цикл дисциплін професійної підготовки спеціальності	
Спеціальність 061 Журналістика	Загальна кількість годин – 90	Семестр:	
Освітньо-професійна програма		8-й	8-й
Редакторсько-видавнича діяльність і медіа моделювання, Журналістика, Редакторсько-видавнича діяльність і медіамоделювання	Змістових модулів – 4	Лекції	
		10 год.	4 год.
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 8	30 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		50 год.	82 год.
		Вид підсумкового семестрового контролю:	
		Залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Логічна культура медіатекстів» є оволодіння студентами освітніх програм «Редакторсько-видавнича діяльність і медіа моделювання», «Журналістика», «Реклама і зв'язки з громадськістю логічною культурою», що ґрунтується на усвідомленні основних законів логіки, правил визначення та класифікації, а також засвоєнні теоретичних аспектів розуміння форм мислення (поняття, судження та умовивід); удосконалення мисленнєвих навиків, зокрема здатності узагальнювати, абстрагувати, виявляти головне тощо.

Завдання дисципліни:

- вивчити теоретичні засади логіки як науки та навчальної дисципліни;
- навчити здійснювати логічний аналіз тексту;

- забезпечити оволодіння прийомами і засобами виявлення логічних помилок;
- закріпити усвідомлення принципів творення понять, суджень та умовиводів;
- розкрити причини виникнення логічних помилок у журналістських текстах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та **компетентностей**:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
<p>Загальні компетентності: ЗК02. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності. Спеціальні (фахові) компетентності СК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій, зокрема з галузі редакторсько-видавничої діяльності та медіамоделювання у своїй професійній діяльності. СК02. Здатність формувати та редагувати інформаційний контент.</p>	<p>Методи: Словесні методи (обговорення, робота з підручниками). Практичні методи (практичні і творчі завдання). Логічні методи (індуктивні, дедуктивні). Метод формування пізнавального інтересу (навчальна дискусія).</p>
<p>Програмні результати навчання ПР01. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань. ПР05. Виконувати пошук, редагування та аналіз інформації з різних джерел. ПР06. Генерувати та редагувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації ПР07. Створювати грамотний видавничий медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.</p>	<p>Методи контролю і самоконтролю (усний, письмовий). Самостійно-пошукові методи (індивідуальна робота). Контрольні заходи: захист творчих завдань; індивідуальне практичне завдання; екзамен.</p>

Міждисциплінарні зв'язки: курс «Логічна культура медіатекстів» синтезує знання з цілої низки інших курсів. Так при вивченні понять, суджень, умовиводів студенти повинні розуміти сутність та природу мисленнєвих процесів. Ці питання в повному обсязі розглядаються при вивченні курсу «Теорія масової інформації» у темі «Психологічні основи інформаційної діяльності», а також у курсах «Лінгвістичні основи соціальних комунікацій» та «Українська мова професійного спілкування», зокрема при використанні логіко-граматичного підходу при вивченні синтаксису. Курс «Логічні методи аналізу тексту» також пов'язаний із дисциплінами «Філософія», «Психологія», «Вступ до фаху».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Складники логічної культури медійника

Значення логіки у практичній діяльності медійника. Предмет і завдання дисципліни «Логічні методи аналізу тексту». Логосфера. Логічна культура суспільства та особистості, чинники її формування. Написання ефективних текстів. Поняття логічної помилки. Причини виникнення логічних помилок. Поняття логічної норми редагування. Логічний аналіз тексту, його складники. Дотримання законів логіки в медіа. Суть законів логіки. Закон тотожності. Особливості реалізації закону тотожності в медіа. Закон суперечностей.

Використання суперечностей як засобу увиразнення журналістського тексту. Реалізація закону суперечностей в медіа. Закон виключення третього. Закон достатнього обґрунтування. Умови дотримання закону достатнього обґрунтування.

Змістовий модуль 2. Точність понять, суджень, класифікації.

Реалізація законів логіки в медійних текстах. Труднощі комплексного застосування законів логіки. Поняття. Поняття та слово. Логічна структура понять. Зміст та обсяг понять. Види понять. Відношення між поняттями. Узагальнення понять. Визначення понять. Класифікація. Види класифікації. Природа суджень. Судження та речення. Судження та питання. Структура суджень. Види суджень. Відношення між судженнями.

Змістовий модуль 3. Правильність логічного висновку

Індукція. Суть індукції. Достовірність індуктивного узагальнення. Види індукції. Майстерність індуктивного умовиводу в журналістиці. Дедукція. Структура дедуктивного висновку. Форми дедукції в журналістиці. Функції дедукції в журналістиці. Рівень достовірності дедуктивного висновку. Аналогія. Види аналогії в журналістиці. Недоліки висновків за аналогією. Порівняння. Ефективність порівняння. Моделювання. Гіпотеза. Прогноз. Встановлення причиново-наслідкових зв'язків. Методи встановлення причин.

Змістовий модуль 4. Майстерність доведення та спростування у медіа

Доведення. Спростування. Визначення та сутність доведення. Структура доведення. Вимоги логіки до тези, аргументу та демонстрації. Види доведень. Типові помилки журналістських доведень. Суть поняття «спростування». Способи спростувань в журналістиці. Дискусія у медіа. Дискусія як колективний пошук істини. Правила проведення дискусії у ЗМІ. Типи дискусій. Суспільні дискусії. Структура дискусійного виступу. Природа полеміки. Логічна структура полеміки. Помилки в дискусії та полеміці. Побудова логічної аргументації у медіа. Теорія аргументації. Емпіричні аргументи. Теоретичні аргументи. Коректна, некоректна суперечка. Різновиди суперечок. Загальні вимоги до суперечок. Суперечки у засобах масової інформації.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття		Практичні заняття, год				Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/д ф.	о/д ф.	з/д ф.	о/д ф.	з/д ф.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	14	9	2	2	7	-	5	13	5	10	15
2	14	9	2	2	7	-	5	13	5	10	15
3	15	10	2	-	8	2	5	13	5	10	15
4	17	12	4	-	8	2	5	13	5	10	15
Усього за змістові модулі	60	40	10	4	30	4	20	52	20	40	60
Підсумковий семестровий контроль залік	30						30		20	20	40
Загалом	90								100		

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/д ф.
1	1. Складники логічної культури редактора	1	2
	2. Дотримання законів логіки в медіа	1	
2	3. Логічна структура понять. Зміст та обсяг понять	1	2
	4. Логічна природа суджень.	1	
3	5. Правильність логічного висновку.	1	-
	6. Індукція, дедукція, аналогія в медіатекстах	1	
4	7. Визначення, сутність та структура доведення.	2	-
	8. Загальна та спеціальна аргументація.	2	
Разом		10	4

6. Теми практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/д ф.
1	1. Причини виникнення логічних помилок. Поняття логічної норми редагування.	1	-
	2. Логічний аналіз тексту, його складники.	2	
	3. Реалізація законів логіки в медійних текстах. Труднощі комплексного застосування законів логіки.	4	
2	4. Робота з поняттями в медіатекстах.	3	-
	5. Судження та речення. Типові логічні помилки при роботі із судженнями.	4	
3	6. Помилконебезпечні місця при побудові дедуктивних, індуктивних та аналогічних умовиводів.	4	2
	7. Аналіз медіатекстів з індукцією, дедукцією, аналогією. Написання та аналіз власних умовиводів.	4	
4	8. Структура доведення. Вимоги логіки до тези, аргументу та демонстрації. Види доведень.	2	2
	9. Типові помилки журналістських доведень.	2	
	10. Суть поняття «спростування». Способи спростувань в журналістиці.	4	
Разом		30	4

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
---------------------	-----------------------------------	-------------------------------------	---------------------	--------------

1	2	3	4	5
1	Тест 1 у системі Moodle	Навчальний теоретичний матеріал за ЗМ 1 (розділ 3 РП)	Кількість питань – 10, кожна правильна відповідь оцінюється в 0,5 балів.	5
	Практичне заняття	Виконання практичних завдань за тематикою ЗМ 1. Завдання: дібрати приклади медіатекстів з ілюстрацією дії законів логіки.	За виконання завдання – 10 б.	10
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			15
2	Тест 2 в системі Moodle	Навчальний матеріал за ЗМ 2 (розділ 3 РП)	Кількість питань – 10, кожна правильна відповідь оцінюється в 0,5 бала.	5
	Практичне заняття	Виконання практичних завдань за тематикою ЗМ 2. Завдання: зробити логічний аналіз тексту, звертаючи увагу на помилки на рівні понять та суджень. Прокоментувати виправлення.	За виконання завдання – 10 б.	10
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2			15
3	Тест 3 в системі Moodle	Навчальний матеріал за ЗМ 3 (розділ 3 РП)	Кількість питань – 10, кожна правильна відповідь оцінюється в 0,5 бала	5
	Практичне заняття	Виконання практичних завдань за тематикою ЗМ 1. Завдання: дібрати приклади індукції, дедукції, аналогії в медіатекстах. Виявити помилконебезпечні місця при побудові умовиводів.	За виконання завдання – 10 б.	10
Усього за ЗМ 3	2			15

контр. заходів				
4	Тест 4 за теоретичними питаннями ЗМ 4 в системі Moodle	Навчальний матеріал за ЗМ 4 (розділ 3 РП)	Кількість питань – 10, кожна правильна відповідь оцінюється в 0,5 бала	5
	Практичне заняття	Виконання практичних завдань за тематикою ЗМ 4. Завдання: проаналізувати текст політичного ток-шоу щодо дотримання правил ведення суперечки. Виявити коректні та некоректні прийоми ведення дискусії та полеміки.	Виконання завдань – 10 б.	10
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2			15
Усього	8			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
Залік	Теоретичні завдання	Усна частина заліку передбачає проходження підсумкового тесту, питання на який формуються за теоретичним матеріалом усіх змістових модулів. Перелік питань поданий у системі https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=335	Залік проводиться в усній формі при очній/дистанційній формі навчання. Складається із відповіді на тестові завдання – до 20 балів. Усього за залік можна отримати до 20 балів.	20
	Індивідуальне практичне завдання	Передбачає виконання завдання: написати текст-доведення та текст-спростування на запропоновану суспільно важливу тематику.	Студент може отримати до 20 балів за виконані дві частини завдання (текст-спростування до 10 б., текст-доведення – до 10 б.). Завдання завантажуються у	20

			систему Moodle за 10 днів до заліку. За порушення терміну здачі знімаються 5 балів .	
Усього за підсумковий семестровий контроль	2			40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Капелюшний А. Редагування в засобах масової інформації : навчальний посібник. Львів : ПАІС, 2005. 304 с.
2. Партико З. Загальне редагування : навчальний посібник. Львів : ВФ Афіша, 2006. 416 с.
3. Пасько Я., Білецький В., Савенкова М., Бурега В. Логіка : навчально-методичний посібник. Донецьк : ДонДДУ, 2004. 75 с.
4. Солодка Л. Логіка. Методи логічного аналізу тексту : навчальний посібник. Черкаси : Брама-Україна, 2011. 68 с.

Додаткова:

1. Зелінська Н. В. Логічна культура медіапродукту: «риторичне запитання, яке потребує негайної відповіді». *Наукові записки Української академії друкарства. Серія : Соціальні комунікації*. 2015. № 1. С. 21–29.
2. Ивин А.А. Логика для журналистов. Москва : Аспект, 2002. 224 с.
3. Партико З.В. Автоматизація контролю логічних норм редагування. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1255>
4. Порпуліт О. Редакторський практикум : навчальний посібник. Одеса : Чорномор'я. 2009. 240 с.
5. Потятиник Б. Медіа: ключі до розуміння. Львів : ПАІС 2004. 312 с.
6. Препотенська М. Логосфера: бар'єри креативності. *Вісник НТУУ «КПІ»*. 2011. №2 С. 141–144.
7. Свинцов В. Логическая культура личности и общества. URL: http://ecsocman.hse.ru/data/955/452/1217/012_Vitalij_SVINTsOV.pdf
8. Скуленко М. Аргументація в журналістиці. *Журналіст України*. 2008. №10. С. 28–32.
9. Цапок О. Логічні помилки в мові сучасних українських газет. *Мовознавчий вісник : Зб. наук. пр.* Черкаський нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. Черкаси : Брама-Україна. 2007. Вип. 4. С. 224–231.
10. Юридична логіка : підручник / В. С. Бліхар, В. В. Серета, М. П. Требін, О. М. Шепетяк, С. Ф. Орлов; ред.: В. С. Бліхар; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 247 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотечний інформаційно-освітній портал. URL: <http://www.libportal.org.ua/>
2. Наукова бібліотека Запорізького національного університету. URL: <http://library.znu.edu.ua/>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>